

Bestemmelsens Optagelse har været og vil for Fremtiden, saalænge den bliver i denne Lov, være meget skadelig for Arbeidsklassen. Det er nemlig den Bestemmelse, at, naagtet en Huuseier ikke maa betinge sig Arbejde som Betaling for Huusleie, som Betaling for Besøelse af et Huus, saa skal han kunne afslutte særlige Arbeidscontracter for 1 Aar ad Gangen med vedkommende Huusmand eller Inderste, ved Siden af Contracten om Huusleie. Det er, som jeg har sagt, en Selvfølge, at dette vilde have staaet Parterne frit for uden denne særlige Bestemmelse; men, idet den blev givet i Loven, blev den til en Anvisning for vedkommende Huuseiere om, hvorledes de nu have at forholde sig, og den vil bringe og har bragt Flere til at benytte sig deraf, som, naar Bestemmelsen ikke var udtrykkeligt opstillet i Loven, ikke vilde være falden paa, at være sig saaledes ad. Man har i denne Sal oftere hørt modarbejde forskjellige Forslag paa Grund af, at de, naar de bleve antagne, skulde være en Opfordring for Huuseierne til at give Leie paa deres Huse istedetfor Fæste; men man kunde vistnok ikke opstille nogen Bestemmelse i nogen Lov, som mere eller stærkere vilde være en saadan Opfordring for Huuseieren, end den udtrykkelige Bestemmelse, som her er nævnt; thi Praxis er jo nu, at man ikke har opnaaet Andet ved Forordningen af 27de Mai 1848, end at Huusmanden maa underskrive to Contracter istedetfor een, han maa betale stemplet Papir til to istedetfor til een, han maa hvert Aar betale stemplet Papir til en ny Contract, medens, naar det var blevet i den gamle Form, Huusleierne havde været frie for denne aarligt tilbagevendende Afgift. Disse ere Grundene til, at der nu oprettes Leiecontracter istedetfor Fæstebreve, thi Fæstet kan jo ikke opsiges, naar Aaret er ude, og den paagældende Huusmand nægter at underskrive den nye Arbeidscontract; men, naar det er en Leier, og han ikke idag vil underskrive en saadan ny Contract, saa siger Cieren imorgen: „vil Du være saa god at flytte til 1ste Mai.“ Der er vistnok for Dieblicket ikke noget Videre at gøre herved; men jeg tillader mig at troe, at Statens lovgivende Magt ikke ret længe vil kunne fritage

sig for at gjøre et eller andet Skridt i saa Henseende, da det ellers efter min fulde Overbeviisning vilde, med Hensyn til den bundne Arbeidskraft, for Arbeidsklassen paa Landet forblive uden nogen synderlig Virkning, hvad disse to Love vilde kunne udrette. Det fremgaaer af Rentekammer-Resolution af 22de Juli 1848, hvad der forøvrigt fremgaaer af selve Forordningen og alle dens indledende Behandlinger og dertil hørende Actstykker, at det ingenlunde har været forudsat, at disse Contracter skulde være et Anhang til Contracterne om Bortleiesen af Huse; men det er, ved at man har optaget Bestemmelsen, blevet ligefrem til et saadant Anhang. Med Hensyn til Udpægning af de nærværende Sogneforstandere, af de Mænd, som skulde kunne vælges til Taxationsmænd, maa jeg tillade mig særligt at udhæve det meget Betænkkelige for hele Huusmandshoveriets Afsløsning i denne Bestemmelse. Det lader sig paa ingen Maade nægte, at mange Steder paa Landet nærer Huusmandsstanden Mistillid til de nærværende Forstanderskaber, det være med Grund eller uden Grund, idet de føle sig ubilligt ansatte i Commune-Afgifter af det Sogneforstanderskab, paa hvis Sammensætning de ikke have nogen som helst Indflydelse. Men, affect fra dette, maa man tillige vel erindre, at i Selveier-egnene ere Forstanderskaberne ligefrem sammensatte af selve Huuseierne; der vil Udpægningen af disse Mænd jo ene og alene skee af den ene i Afsløsningen interesserede Part, medens den anden Part ikke har den mindste Indflydelse paa denne Udnævnelse. I Selveier-egnen har maastee ethvert Medlem af Forstanderskaberne selv Huse og Huusmand, og, naar de nu skulle sige: „Kun mellem disse af os bestemte Mænd maa Du udnævne en Taxationsmand“, kan det ikke være Andet, end at Huusmandsstanden maa nære Mistillid til en saadan Afsløsnings-Commission. Med al Anerkendelse af, hvad der er anført med Hensyn til Formændenes Valg af Regjeringen, kan jeg ikke fravige den Overbeviisning, at Regjeringen, selv med sin bedste Willie — som vi jo alle forudsatte — ikke vil kunne vælge, uden efter Raad af Andre, og de Steder, hvorfra Regjeringen vil hente sine Raad, det